

Меланія Сенік
(Україна)

ПРОЦЕС МАЛЮВАННЯ З НАТУРИ ЯК СПОСІБ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

Реалізація завдань вищої художньо-педагогічної освіти та естетичного виховання майбутніх поколінь вимагає вдосконалення системи професійних знань майбутнього вчителя мистецьких дисциплін та вмінні застосовувати їх на практиці. Дидактичні основи активізації художньо-творчої діяльності прослідковуються у взаємодії викладача зі студентом, зокрема, під час проходження плерерної практики з виїздом, де провідна роль відводиться студенту, як майбутньому художнику-педагогу, що бездоганно володіє методами, прийомами, принципами та закономірностями образотворчої грамоти [1, с. 135].

Термін «плерер» – походить від французького виразу «pleinair», що означає «відкрите повітря» – мальовнича техніка зображення об'єктів в природних умовах. Цей термін також використовується для позначення правдивого відображення барвистого багатства природи, усіх змін кольору в природних умовах при активній ролі світла і повітря. В загальному розумінні цього слова, плерер – це малювання з природи під відкритим небом.

Головне завдання малювання з природи – це вияв і передача властивостей і якостей навколишнього світу за допомогою засобів образотворчого мистецтва. Методи спостереження та порівняння дають змогу художнику знайти відповідні пропорції, розміри та розташування предметів у відношенні одне до одного. Найголовніше та найскладніше в роботі художника – вміння виділити головне та відкинути другорядне.

Пізнання живописної грамоти ґрунтується на візуальному сприйнятті навколишньої дійсності, а це можливо лише в умовах роботи на природі. На відміну від навчальних завдань, над якими студенти працюють протягом навчального року в аудиторіях, плерерна практика на відкритому просторі дає змогу відчути і досконало вивчити різноманіття природних тонових і кольорних співвідношень, оволодіти передачею глибини простору не лише за допомогою законів лінійної перспективи, а й правил, пов'язаних з відтворенням світлоповітряного середовища. Під час проходження навчально-творчої практики студенти розвивають і вдосконалюють навички живописних та графічних художніх технік, вчать виконувати етюди, замальовки й начерки натурних об'єктів.

Робота поза межами навчальних корпусів дає можливість студентам ознайомитися з красою нашого краю, що сприяє формуванню художньо-естетичного смаку та розвитку мистецької ерудованості майбутніх художників, а також учителів образотворчого мистецтва.

Колективні заняття з образотворчого мистецтва в оточенні природи створюють живу творчу атмосферу. Оскільки навколишні природні умови, в

яких проводяться пленерні заняття, відрізняються винятковою різноманітністю станів погоди і освітлення, то практично не існує завдань, що виконуються за одних і тих самих умов. Це найбільша відмінність від практичної роботи в аудиторії та перевага всіх навчальних занять на пленері.

Таким чином, навколишнє середовище певною мірою активізує пізнавальну діяльність студентів і разом з тим вносить додаткові труднощі, подолання яких формує в студентів більш серйозне ставлення до завдань. З огляду на академічні цілі образотворчого мистецтва – пленер є основним джерелом життєвих вражень [1, с. 46].

Отже, малювання з природи – це не процес копіювання, а процес аналізу видимого об'єкта, одне із засобів відображення навколишньої дійсності та втілення її в художній образ, це основа, фундамент образотворчого мистецтва та один із способів самовираження.

Та попри формування у студентів вищих педагогічних навчальних закладів, які отримують художньо-педагогічну освіту, художніх знань і вмінь в процесі пленерної практики важливо формувати ще й педагогічні вміння для нерозривності фахової освіти та набуття професійного досвіду. Звичайно, що самої пленерної практики недостатньо для формування всіх груп педагогічних та художніх умінь, проте саме пленерна практика сприяє інтеграції дисциплін художнього та загально-педагогічного циклу, забезпечує формування інтегральної єдності художньо-педагогічних умінь майбутніх учителів образотворчого мистецтва. То ж початкові художні знання, вміння та навички студенти мають отримувати в процесі проведення навчальних занять з фахових образотворчих дисциплін та навчально-творчої пленерної практики. Навчальний процес повинен мати чітке професійне спрямування, логічно побудовану структуру.

Заняття мистецтвом повинні відбуватися таким чином, щоб трансформувати цікавість до предмета у готовність навчатися та можливість передавати отримані знання, вміння та навички у подальшій самостійній діяльності. Тобто, організація та проведення занять на пленері мають забезпечити паралельне засвоєння художньо-практичних і методично-педагогічних знань, умінь та навичок, без оволодіння якими майбутній учитель образотворчого мистецтва не зможе ефективно виконувати свої професійні обов'язки. І як зазначає психолог С. Рубінштейн, «...без цього педагогічна освіта перестає бути професійною та викликає сумнів необхідності наявності спеціалізованих навчальних закладів, які готують учителів» [4, с. 326].

ЛІТЕРАТУРА

1. Маслов Н. Я. Пленэр. Практика по изобразит. искусству: учеб. пособие [для студентов худож.-граф. фак. пед. ин-тов.]. Москва: Просвещение, 1984. 112 с.
2. Музыка О. Я. Пленер: практика з образотворчого мистецтва: навчально- методичний посібник / укладач: О. Я. Музыка. Умань: ФОП Жовтий О. О., 2016. 134 с.
3. Основы рисования / Под ред. Г. Альберта, Р. Вульф // Пер. с англ.– 2-е изд. Минск: ООО «Попурри», 2004. 128 с.
4. Рубинштейн С. И. Основы общей психологии. Питер, 2002. 720 с.

5. Сова О. С. Вплив пленеру на становлення творчої особистості майбутнього художника-педагога // Розвиток конкурентоспроможної особистості у межах сучасної освіти: реалії та перспективи: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції; редакційна колегія: В. І. Бондар (голова) [та ін.]. Івано-Франківськ: НАІР, 2018. С. 237–241.
6. Сова О. С. Пленерна практика як фактор розвитку художньо-творчого потенціалу майбутніх учителів образотворчого мистецтва // Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент: зб. наук. пр. / МІХМД ім. С. Далі, ІІТО НАПН України; редкол.: В. Ф. Орлов (голова). Київ: Вид-во ТОВ «ТОНАР», 2015. Вип. 10. С. 301–311.
7. Чмелик І.В. Пленерна практика у Карпатах як важливий чинник професійної підготовки вчителя мистецьких дисциплін [Електронний ресурс] // Гірська школа Українських Карпат. 2013. № 10. С. 166–168. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gasuk_2013_10_44.

Резюме. У тексті розкрито дидактичні основи організації художньої діяльності майбутнього вчителя образотворчого мистецтва під час проходження пленерної практики; змодельована технологія забезпечення паралельного засвоєння художньо-практичних і методично-педагогічних знань, умінь та навичок; здійснено спробу антропологізації пленеру.

Ключові слова: *пленерна практика, живописна грамота, художня діяльність, студент, технологія синектики.*

Summary. The didactic basis for organization of the artistic activity of the future teacher of fine arts during the passage of the plenary practice has been determined; the technology for ensuring the parallel assimilation of artistic and practical and methodical and pedagogical knowledge, skills and abilities have been modeled; an attempt to anthropologization the plein air has been presented.

Key words: *plein air's practice, painting diploma, artistic and creative activity, student, technology of synectics.*